

Työrauhalainsäädäntö uudistettava

Suomen työrauhalainsäädäntö on vakavasti vanhentunut ja toimimaton, sillä edes voimassa oleva työehtosopimus ei takaa Suomessa työrauhaa. Lakko-oikeudesta pitää voida keskustella neutraalisti, faktoilla ja objektiivisesti. Laki on uudistettava pikaisesti.

Noin 60 työntekijää alun perin työllistänyt perheyrittys, Suomen Kotidata Oy joutui ammattiliitto Pron lakkomoukaroinnin kohteeksi loppukesästä 2020 lähtien liki vuoden ajaksi. Riidan aiheena oli kiista sovellettavasta työehtosopimuksesta. Kaupan liiton jäsenyrityksenä Kotidata noudattaa Kaupan työehtosopimusta, jonka osapuolet ovat Kaupan liitto ja Palvelualojen ammattiliitto PAM.

Pro vaati, että yrityksen henkilöstöön pitäisi noudattaa Pron ja Paltan neuvottelemaa ICT-alan toimihenkilöiden työehtosopimusta. Paltan mukaan ICT-alan TES ei kuitenkaan sovellu Kotidatan toimintaan. Pro ei myöskään esittänyt mitään juridisesti varteenotettavaa selvitystä ICT-alan työehtosopimuksen soveltumisesta, eikä Pro yrittänyt ratkaista kiistaa oikeusteitse.

Valtakunnansovittelija katsoi, että tapaukseen ei löydy ratkaisua sovittelussa, ennen kuin sovellettavaa työehtosopimusta koskeva kiista oli ratkaistu työtuomioistuimessa. Työtuomioistuimen syyskuussa 2020 antaman ratkaisun (TT 2020:70) mukaan yhtiössä tehtävään työhön voidaan soveltaa Kaupan työehtosopimusta.

Riita jatkui työtuomioistuimen tuomioista huolimatta heinäkuuhun 2021 saakka. Pro järjesti yhteensä 14 lakkoa tavoitteenaan saada Kotidata soveltamaan omaa ICT-alan työehtosopimustaan. Toistuva lakkoilu johti Kotidatan yhteistyökumppaneiden päätökseen päättää sopimukset, ja Kotidatan kohtalona oli lopulta kahdet yt-neuvottelut ja liki 20 työntekijän työsuhteen päättäminen.

Miten näin voi tapahtua Suomessa? Lakoista enin osa oli Suomen lainsäädännön mukaan laillisia. Suomen työrauhalainsäädäntö on vakavasti vanhentunut ja toimimaton. Kotidatan tapaus osoitti sen karulla tavalla: Vaikka yritys oli työnantajaliiton jäsen ja noudatti sen mukaista ja työtuomioistuimen hyväksymää työehtosopimusta, lakot saattoivat jatkua ja ajaa yrityksen polvilleen. Pro maksoi lakkoilijoille jopa 140 euroa päivässä, enemmän kuin työntekijät olisivat työssä ollessaan ansainneet.

Kuten KotiDatan kohtalo osoittaa, edes voimassa oleva työehtosopimus ei takaa Suomessa työrauhaa. Kaiken lisäksi työrauhavelvollisuus koskee silloinkin vain juuri kyseisen työehtosopimuksen solmineen ammattiliiton jäseniä – PAM ei voinut vaatia työrauhaa muilta Kotidatan työntekijöitä kuin PAMiin kuuluvilta. Muihin liittoihin (esim. Pro) kuuluvilla työntekijöillä ei ole työrauhavelvollisuutta. Nykyinen laki vuodelta 1946 sallii tämän. Lakko-oikeudesta pitää voida keskustella neutraalisti, faktoilla ja objektiivisesti. Laki on uudistettava pikaisesti.

Kaupan liitto esittää muutoksia työrauhalainsäädäntöön:

- **Työnantajaliiton jäsenyyden perusteella noudatettavan työehtosopimuksen tulee taata työrauha myös muiden kuin sopimukseen sidottujen ammattiliittojen ja niiden jäsenten osalta.** Kotidatan tapaus on myös herättänyt perustellusti keskustelua työtaisteluoikeuden käytöstä ja työtuomioistuimen ratkaisujen merkityksestä.
- Yhteiskunnan toiminnan kannalta tulisi arvioida kriittisesti poliittisia lakkoja. Poliittiset lakot ovat Suomessa täysin rajoittamattomia. Suuressa osassa Eurooppaa poliittisia työtaisteluita on rajoitettu (esim. Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa) tai ne on kielletty kokonaan (esim. Saksa, Espanja ja Iso-Britannia). **Poliittiset lakot tulee rajoittaa samalle tasolle kuin muissa Pohjoismaissa.**

Lisätiedot: työmarkkinajohtaja Anna Lavikkala, p. 0400 406 088, anna.lavikkala@kauppa.fi

